

Dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Pedagogisk Omsorg
Östhammars kommun

2022

Innehållsförteckning

- 1. Utvärdering av föregående dokumentation**
- 2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet**
- 3. Främjande arbete**
 - 3.1 Trygghet
 - 3.2 Självkänsla
 - 3.3 Empati
 - 3.4 Respekt
- 4. Förebyggande arbete**
 - 4.1 Kartläggning av riskfaktorer
 - 4.2 Målformulering
 - 4.3 Insatser
- 5. Åtgärdande arbete**
- 6. Förankring**
- 7. Uppföljning och utvärdering**
- 8. Bilagor**
 - 8.1 Definition av begrepp
 - 8.2 Lagtexter
 - 8.3 Reflektionsprotokoll
 - 8.4 Jämställdhetsplanering
- 9. Källor**

1. Utvärdering av föregående dokumentation.

Åtgärder/analys och effekter;

Genom att arbeta med det pedagogiska årshjulet där områden; trygghet, självkänsla, empati samt respekt är de fyra viktiga hörnstenar belyser vi alla områden. De sju diskrimineringsgrunderna finns också med i planeringen.

Det förebyggande och främjande arbetet är en naturlig del i det dagliga arbetet och en viktig del i den sociala hållbarheten.

Alla pedagoger är väl insatta i arbetet och hur det ska utföras. Där ingår att vara en god förebild och bemöta barnen, lyssna på dem och respekterar varje barn.

Planering och dokumentation finns på Unikum och gör det lättillgängligt för alla att ta del av arbetet samt lyfts fram vid och i samtal med vårdnadshavare.

Utifrån årets arbete har följande uppmärksamast som framgångsfaktorer i arbetet;

- Vikten av trygghet, trivsel och en välkomnande miljö för alla samt att det blir en bra start för varje barn och familj vid välkommandet och introduktionen.
- Att alla barn känner trygghet till all personal och de hem som de möter då ordinarie familjedaghem har ledig dag osv.
- Att dagligen arbeta med värdegrundsfrågor och barns integritet där Barnkonventionen naturligt finns med.
- Närvarande pedagog där nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling är a och o.
- Varje barn är enskilda individer med egna tankar och åsikter som får utveckla sin identitet och bli trygg i den men där också grupp och vi-känsla är viktigt.
- Barnen har en god förmåga att hjälpa varandra och att leva sig in i andra människors situation och har stärkt sig i sin empatiska förmåga.
- Arbetet med att prata om allas lika värde, att vara rädda om varandra och visa respekt till andra, djur och natur ingår naturligt och i de flesta teman.
- Närheten till vårdnadshavare och att värna om den dagliga kontakten där det kommuniceras om alla slags händelser.
- Kommunens värdeord; engagemang, tillsammans, ansvar och öppenhet är väl kända.

Material som har använts;

De fyra trygghetsbollarna:

Självkänsla - barns inflytande

Empati - normer & värden

Respekt - Normer & värden

Trygghet- utveckling & lärande

Tematiskt arbete kring barnkonventionen och "stopp min kropp". Barnlitteratur som "Barnen i Kramdalen" och Kompisböckerna bearbetas med barnen och diskuterar kring hur en bra kompis ska vara och hur man ska vara mot varandra.

2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsarbetet, till exempel trygghetsvandring, barnintervjuer, Kompis-sol.

Barnen är dagligen delaktiga i arbetet då det ofta pratas och arbetas kring dessa ämnen. Detta sker både i temaform men även i dagliga rutiner osv. Barnen är duktiga på att beskriva och berätta om hur man ska vara mot andra och vet hur man ska bete sig mot andra. Sen är det svårt ibland att förhålla sig till vid konflikter barnen sinsemellan. Barnen är medvetna om vad som är rätt och fel då detta är något som gruppen ofta pratar om.

STOPP – handen har barnen verkligen anammat då de inte är med på något ett annat barn gör.

Verksamheten använder sig av UR-serien ”Djuren på Djuris” och diskuterar utifrån de olika avsnittens innehåll där varje program tar upp olika situationer och någon kan känna sig utanför. Genom detta program har barnen lätt att känna igen sig i de olika situationerna.

3. Främjande arbete

”Alla som arbetar inom pedagogisk omsorg ska främja aktning och respekt för varje människas egenvärde”

Det främjande arbetet pågår hela tiden och bedrivs i ett långsiktigt perspektiv. Det sker målinriktat och kontinuerligt. Syftar till att förstärka respekten för allas lika värde.

Vårt främjande arbete:

- Pedagogerna är goda förebilder.
- Vi ska respektera varandra och känna till de sju diskrimineringsgrunderna.
- Pedagogerna är lyhörda för barnens känslor och behov.
- Utveckla barnens empati, viljan att hjälpa alla.
- Ha respekt för allt levande och omsorg om vår närmiljö.
- Ha god samverkan med vårdnadshavare och skola.

Jämställdhet i verksamheten

Huvudmannens mål: *I vår verksamhet arbetar vi för alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen, människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet.*

Jämställdhetsarbetet ska genomsyra pedagogiken i vardagen.

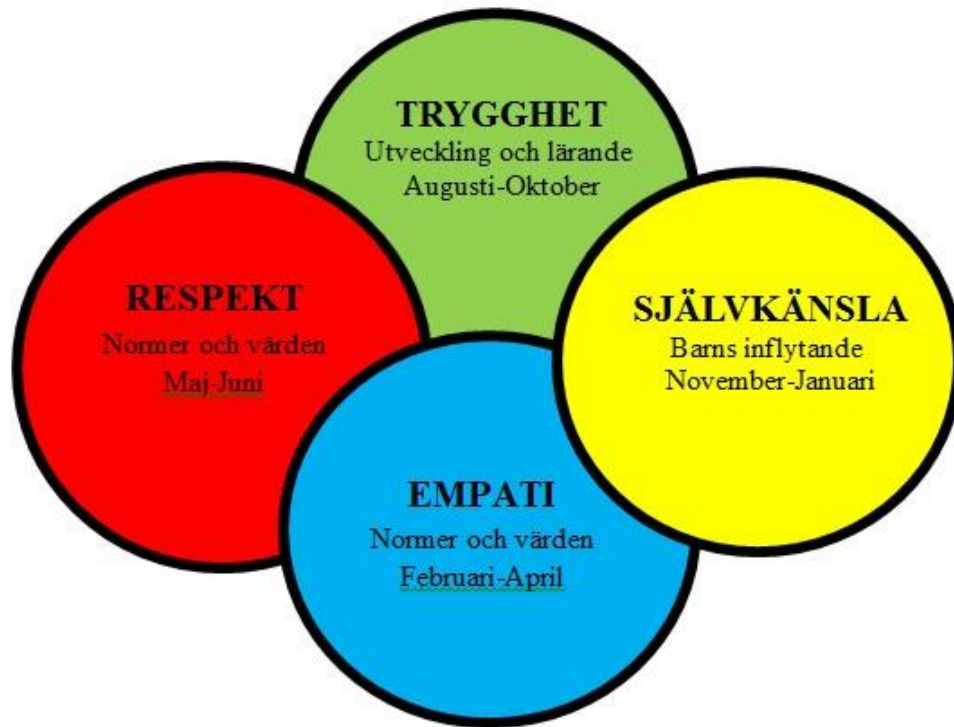
Personalen ska medvetet arbeta för att motverka könsstereotypa mönster bland både barn och vuxna.

För att jämställdhetsäkra verksamheten inriktar vi oss på följande områden:

- Systematiskt kvalitetsarbete
- Pedagogiska arbetsätt
- Kompetensutveckling
- Pedagogiska lärmiljöer
- Vårdnadshavares delaktighet

Ansvariga för att dokumentationen följs är chef samt verksamhetschefen för de kommunala familjedaghemmen i Östhammars kommun.

Vi kommer vara lyhörda för barnens önskemål och behov samt bryta ner läroplanens mål till konkreta mål i verksamheten. Vi kommer att arbeta månadsvis med fyra grundpelare inom jämställdhet; trygghet, självkänsla, empati och respekt.

Mål i Lpfö18

3.1 Trygghet

Pedagoger som är lyhörda och finns nära till hands för att lätt kunna avläsa barnets signaler. När barnet känner förtroende för pedagoger under inskolningen får barnet en trygg bas och kan på så sätt utforska sin omgivning och ta lärdom av den.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *sin identitet och känner trygghet i den samt medvetenhet om rätten till sin kroppsliga och personliga integritet*

3.2 Självkänsla

Pedagoger som uppmuntrar och lyfter det positiva hos varje enskilt barn stärker barnets självbild. Pedagoger vägleder barnet hur det egna agerandet påverkar omgivningen.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar*
- *demokratiska principer och förmåga att samarbeta och fatta beslut i enlighet med dem*

3.3 Empati

Viljan att hjälpa andra, förmåga att leva sig in i andra människors situation.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra*
- *förståelse för att alla människor har lika värde och de mänskliga rättigheterna*

3.4 Respekt

Man måste inte tycka som andra eller tycka om alla men vi ska kunna respektera andras åsikter och personligheter.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande*
- *ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället*

Våra ledord är att verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar!

4. Förebyggande arbete

Identifiera alla riskfaktorer och beskriv alla insatser som ska genomföras under året för att nå målen.

Ett förebyggande arbete syftar till att motverka risken för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Vi kommer arbeta förebyggande genom att:

- På planerings- och utvärderingsdagar reflekterar vi över vår verksamhet.
- Pedagogerna finns närvarande vid konflikthantering.
- Pedagogerna ska ges tid till att kontinuerligt reflektera över sin verksamhet och sitt förhållningssätt.

4.1 Kartläggning av riskfaktorer

- På planeringsdagar och utvärderingsdagar (4 ggr per år) gör vi en nulägesanalys över vår barngrupp, hur är ”stämningen” nu, vad behöver vi ha fokus just nu? Hur lägger vi upp det förebyggande arbetet mot diskriminering och kränkande behandling? Detta utvärderar vi och reflekterar vi över kontinuerligt på våra arbetsplatsträffar. Vi har en stående punkt på APT där vi pratar om ev. upptäckta kränkningar.
- Närvarande vuxna, som hjälper, stödjer och arbetar för att lösa eventuella konflikter.
- Samtal med de äldre barnen och observationer.
- Utvecklingssamtal tillsammans med vårdnadshavare erbjuds.

4.2 Målformulering

- Att alla pedagoger är väl insatta i dokumentationsverktyget och hur arbetet fungerar.
- Att alla barn ska känna sig trygga på alla utrymmen och områden.
- Aktivt arbete med frågor och dilemman som aktualiseras.

4.3 Insatser

Aktiva och medvetna pedagoger som är nära barnen i lek och undervisning såväl ute som inne.

5. Åtgärdande arbete

Anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning görs i det digitala systemet Drafit KB process.

Arbetsgång då barn kränker barn

- Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar så är det den vuxnes ansvar att anmäla detta till chef.
- Chef ansvarar för att informera förvaltningen samt vårdnadshavare. Förvaltningen informeras per automatik via Drafit KB process, där verksamhetschef, barn- och utbildningschef samt nämndsekreterare har insyn.
- Chef gör bedömningen att inleda en utredning i verksamheten, om man inte genom några få frågor kan få händelsen klarlagd och situationen därefter är uppklarad. Därefter delegeras ansvar för utredningen till lämplig person. (Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar av personal ska chef ansvara för utredningen). Utifrån utredningens resultat vidtas nödvändiga åtgärder för att förhindra framtida kränkningar.
- Utlämnande av utredningsmaterial ska sekretessgranskas. Vårdnadshavare informeras om resultatet av utredningen samt eventuell åtgärdsplan.
- Nämndsekreteraren är ansvarig för att rapportera alla ärenden till nämnden vid varje sammanträde.
- Förvaltningsledningen följer kontinuerligt upp kränkingsanmälningar samt utredningar med skolledarna.

Arbetsgång då vuxen kränker barn

- När en vuxen, personal eller vårdnadshavare, kränker ett barn måste den som upptäcker detta agera utan dröjsmål.
- Ta den vuxne åt sidan och ställa "hur - frågor" samt hänvisa till diskrimineringslagen.
- Chef informeras.
- Chef ansvarar för att utreda, åtgärda, dokumentera och följa upp vidtagna insatser mot kränkningen

- Överordnad chef informeras alltid.
- Överordnad chef håller sig informerad om ärendet tills det är säkerställt att kränkningarna och/eller trakasserierna upphört.

Hanteringsprogrammet som används i arbetsgången vid kränkningar

En länk till Drafit KB process finns alltid på barn- och utbildningsförvaltningens sida på kommunens intranät.

Observera

Pågående utredning eller åtgärder skall inte diskuteras med barn eller vårdnadshavare som inte är berörda av kränkningarna. Offentlighets- och sekretesslagen skall följas.

6. Förankring

Här beskriver ni hur dokumentationen och likabehandlingsarbetet förankras hos samtliga barn, vårdnadshavare och all personal i verksamheten.

Vad ska göras?

Alla pedagoger ska vara delaktiga och väl insatta i arbetet med dokumentationsverktyget och att vi är lyhörda mot varandra och ger konstruktiv kritik vid behov.
Planering, dokumentation, reflektion och analys publiceras på Unikum samt i våra hallar så att alla kan ta del av det arbetet som planeras och genomförs.
Under 2022 kommer vi att arbeta med varje del i jämställdhetsplanen som består av trygghet, självkänsla, empati och respekt.
Diskussion i arbetsgrupp om hur vi lär barnen visa hänsyn till varandra, respekterar varandra med mera. Samt dagligt arbete med barnen i jämställdhetsarbetet.

När ska det göras?

Vi förankrar dokumentationsverktyget hos vårdnadshavarna vid introduktionen, möten för vårdnadshavare, skolråd samt utvecklingssamtal kontinuerligt under året. Samt genom extern hemsida.
Fortlöpande dokumentering under terminen i Unikum med planering, reflektion, analys.

Vilka resurser finns avsatta för detta?

Vid våra olika forum som APT/möten/enskild planering.
Fortbildning genom föreläsningar och kurser.
Specialpedagog/Habiliteringen

Vem är ansvarig?

All personal samt chef.

Hur och när utvärderar ni insatsen?

Vid varje avslut av jämställdhetsdelarna; trygghet, självkänsla, empati, respekt reflekterar och analyserar pedagogerna och dokumenterar i Unikum. Samt i den dagliga kontakten vi har med pedagoger, barn och vårdnadshavare.

7. Uppföljning och utvärdering

Här beskriver ni hur dokumentationsarbetet årligen ska följas upp, utvärderas och revideras på er förskola.

I slutet av höstterminen sammanställs hela dokumentet i sin helhet och därifrån läggs nya åtgärder som vi sett vi behöver arbeta mer med.

Kontinuerligt planeras, utvärderas, reflekteras och analyseras dokumentationsverktyget i mindre grupper.

Jämställdhetsplaneringar (bilaga 8.4) läggs i unikum kvartalsvis där även reflektion och analys görs.

Reflektionsprotokoll (bilaga 8.3) förs in i verktyget när den nya planen görs.

Arbetslag och chef utvärderar och reviderar hela dokumentationsverktyget.

8. Bilagor

Här följer bilagor som stöd för arbetet med dokumentationsarbetet.

Bestämmelser i skollagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling (6 kap. 6-10 §§). Lagen ställer krav på att verksamheten bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns lika rättigheter och möjligheter, och för att förebygga trakasserier, diskriminering och kränkande behandling.

De kommunala familjedaghemmen bedriver verksamheten i enlighet de allmänna råden för pedagogisk omsorg samt en strävan att efterfölja Läroplanen för förskolan (Lpfö18). Omsorgens värdegrund ska genomsyra hela verksamheten.

8.1 Definition av begrepp

Kränkande behandling

- Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.
- Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.
- Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera.
- En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.
- Kränkningar utförs av och drabbar såväl barn som vuxna.

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen och att den som uppges att hen blivit kränkt, alltid måste tas på allvar.

Kränkningarna kan vara

- Fysiska, till exempel att bli utsatt för slag och knuffar.
- Verbala, till exempel att bli hotad eller kallad för fula ord.
- Psykosocial, till exempel att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning.
- Text- och bildburna, till exempel att inte alla barn får inbjudningskort vid födelsedagar.

Diskriminering

Diskriminera handlar om att berövas rätten att få vara sig själv. Det handlar om den individuella upplevelsen av att fått sin värdighet kränkt utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning och ålder. Diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna regleras i diskrimineringslagen 2008:567.

Kön

Kön i form av kvinna/flicka eller man/pojke som registreras vid födseln eller senare fastställs. Exempel: Johan sätter på sig en utklädningsklänning och ska gå och dansa, pedagogen frågar då om det är Johanna som ska dansa.

”Tjejer får klä sig som killar, men killar får inte klä sig som tjejer”

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet avses en persons nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Exempel: Ett barn med en annan dialekt blir retad över sitt uttal av de andra barnen.

Religion och annan trosuppfattning

I trosuppfattning ingår åskådningar som är jämförbara med religion. Etiska, filosofiska eller politiska värderingar/åskådningar ingår inte.

Exempel: Fatima blir ledsen då barnen skrattar åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk.

Funktionsnedsättningar

Med funktionsnedsättning menas nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som uppstår i mötet med omvärlden. En individ kan ha en funktionsnedsättning, men är inte funktionshindrad. Det är omvärlden som står för hindren, inte individen själv.

Exempel: Ett barn sitter i rullstol och kan inte gå med på utflykt, får sitta inne och rita med en annan avdelning.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck handlar om människor som ibland eller alltid bryter mot samhällets normer och föreställningar om hur kvinnor och män förväntas se ut eller vara.

Exempel: Att tillåta att alla får klä sig som de vill.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas hetero, -homo – eller bisexuell läggning, vilka är de sexuella läggningar som finns definierade enligt svensk lag.

Exempel: Pelle och Antonio är bästa vänner och säger att de älskar varandra och vill gifta sig när de blir stora. Pedagogerna skrattar och säger att det nog kommer att vara bästisar.

Ålder

De lagar och regler som antagits av riksdagen, där ålder anges, ska inte ses som ett uttryck för diskriminering. Som skola eller förskola gör du dig då inte heller skyldig till åldersdiskriminering vid tillämpning av dessa regler. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder om det finns ett syfte.

Exempel: Att man på förskolan har döpta grupper efter år och låter till exempel en femåring gå kvar i fyraårsgruppen på grund av sen utveckling.

Trakasserier

Trakasserier är en handling som kränker ett barns värdighet och som har koppling till någon av de sju skyddande diskrimineringsgrunderna.

Konflikter

Tillfälliga händelser som i allmänhet kan redas ut med hjälp av de vuxna som finns på arbetsenheten. Pedagogerna spelar alltid en viktig roll och ansvarar för att hemmen blir informerade. Viktigt att dokumentera.

8.2 Lagtexter

Aktuella bestämmelser:

1. Barnkonventionen
2. Lpfö18
3. Skollagen 2010:800
4. Diskrimineringslagen 2008:567

8.3 Reflektionsprotokoll

Arbetslagets reflektionsprotokoll till dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Datum: **Avdelning: Pedagogisk omsorg**

Reflektera kring de åtgärder från förra året som genomförts/inte genomförts.
(Detta arbete synliggörs i Unikum avdelningsvis).

Mål som uppnåtts?

Hur går vi vidare?

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsverktyget mot diskriminering och kränkande behandling, hur har de varit det?

8.4 Jämställdhetsplanering

Tema: *Trygghet, Självkänsla, Empati, Respekt* (Synliggörs för varje avdelning i Unikum).

Period:

Läroplanens mål enligt Lpfö18:

Avdelningens mål:

[egen text]

Aktivitet:

[egen text]

När? Var? Hur? Varför?

[egen text]

Resultat - hur blev det?

[egen text]

Analys - använd fördjupande frågor som t.ex. Varför blev det som det blev? Hur gjorde vi?
Vad behöver ändras till nästa gång?

[egen text]

9. Källor

FN:s konvention om barns rättighet. Barnkonventionen. UNICEF.

Skolverket (2014). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda*.

Skolverket. *Läroplan för förskolan (Lpfö18)*

Skolverket (2013). *Förskolan och skolans värdegrund*.

Svaleryd, Kajsa & Hjertson, Moa (2012). *Likabehandling i förskola och skola*.
Stockholm: Liber

Skapare av dokumentet:

Christina Jansson, Inger Lundberg, Malin Enqvist, Ulrica Ericsson, Anne Lee Larsson och Lina Backman
(Barn- och utbildningsförvaltningen, Östhammars kommun).